

САВЕЗНА РЕПУБЛИКА
ЈУГОСЛАВИЈА

Слободан Милошевић
Председник Савезне
Републике Југославије

Извор текста закона:
„Службени лист СРЈ”
бр. 24/98

ЗАКОН

О ОСНОВНИМ ПРАВИМА БОРАЦА, ВОЈНИХ ИНВАЛИДА И ПОРОДИЦА ПАЛИХ БОРАЦА

Глава прва
КОРИСНИЦИ ПРАВА

Члан 1.

Овим законом уређују се основна права бораца, војних инвалида, породица палих бораца и чланова породица војних инвалида.

І. БОРЦИ

Члан 2.

Борац је југословенски држављанин који је:

- 1) у рату вршио војне дужности и друге дужности ради одбране суверености, територије, независности и уставног поретка Савезне Републике Југославије;
- 2) учествовао у ослободилачким ратовима од 1912. до 1918. године као припадник српске и црногорске војске;
- 3) учествовао у антифашистичкој борби у Другом светском рату: као припадник Војске Краљевине Југославије у рату од 6. до 17. априла 1941. године; у саставу савезничких армија;
- 4) учествовао у Народноослободилачкој борби у Другом светском рату као припадник партизанских одреда, Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, односно Југословенске армије од 17. априла 1941. до 15. маја 1945. године, у борби против окупатора и његових сарадника, односно коме је активан и организован рад у тој борби признат у посебан стаж у двоструком трајању по прописима о пензијском и инвалидском осигурању;
- 5) вршио војне дужности или друге дужности за војне циљеве или за диљеве државне безбедности у оружаним акцијама после 17. августа 1990. године за очување суверености, независности и територијалне целокупности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Борац је и југословенски држављанин који је вршио војне дужности или друге дужности у вези са учествовањем у оружаном акцији предузетој за време мира ради одбране суверености, територије, независности и уставног поретка Савезне Републике Југославије.

ІІ. РАТНИ ВОЈНИ ИНВАЛИДИ

Члан 3.

Ратни војни инвалид је југословенски држављанин који је задобио рану, повреду, озледу или болест, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 20%, и то:

- 1) вршећи војне дужности или друге дужности за војне циљеве у рату или у оружаном акцији за очување државне безбедности у миру, под околностима из члана 2. овог закона;

2) при вршењу војних дужности у страној земљи која је у оружаном сукобу ако га је на вршење тих дужности упутио надлежни војни орган у оквиру међународних обавеза Савезне Републике Југославије;

3) за време ратног заробљеништва у које је доспео као борац из члана 2. овог закона, односно као лице из тачке 2. овог члана.

Члан 4.

Ратни војни инвалид је и југословенски држављанин код кога је постојала болест која се погоршала под околностима из чл. 2. и 3. овог закона, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 20%.

Члан 5.

Ратни војни инвалид је и странац код кога је наступило оштећење организма под околностима из члана 2. став 1. тач. 1. и 3. и став 2. овог закона, ако својство ратног војног инвалида по том основу не може остварити од стране државе.

Члан 6.

Ратни војни инвалид који накнадно испуни услове за стицање својства мирнодопског војног инвалида задржава својство ратног војног инвалида, а инвалидитет му се утврђује према укупном оштећењу организма по оба основа.

III. МИРНОДОПСКИ ВОЈНИ ИНВАЛИДИ

Члан 7.

Мирнодопски војни инвалид је југословенски држављанин који је у миру, као војник на служењу војног рока, студент војне академије, ученик средње војне школе, слушалац школе за резервне официре и лице у резервном саставу, као и добровољац на војној дужности у Војсци Југославије, у вршењу војне службе или дужности у вези с том службом, без своје кривице, задобио рану, повреду или озледу због које је наступило оштећење његовог организма најмање за 20%.

Члан 8.

Мирнодопски војни инвалид је југословенски држављанин који је у миру, као војник на служењу војног рока, студент војне академије, ученик средње војне школе, слушалац школе за резервне официре и лице у резервном саставу, као и добровољац на дужности у Војсци Југославије, задобио болест која је у узрочној вези са вршењем војне службе или дужности у вези с том службом, због чега је наступило оштећење његовог организма најмање за 60%.

Мирнодопски војни инвалид је и југословенски држављанин који је задобио болест која је у узрочној вези са вршењем обавезне војне службе ван Савезне Републике Југославије у оквиру међународне обавезе које је Савезна Република Југославија преузела, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 50%.

Мирнодопски војни инвалид је и југословенски држављанин код кога је под околностима и под условима из ст. 1. или 2. овог члана, услед погоршања болести која је постојала пре ступања у Војску Југославије, наступило оштећење организма најмање за 60%, односно 50%.

Члан 9.

Мирнодопски војни инвалид је југословенски држављанин код кога је оштећење организма, најмање за 20%, наступило услед ране, повреде или озледе коју је задобио без своје кривице:

1) за време војно стручне обуке у организацијама савеза резервних војних старешина и у другим организацијама које одреди надлежни савезни орган ако је обуку планирао, организовао и контролисао орган Војске Југославије и ако се обука изводи по позиву надлежног органа, као и за време гађања ватреним оружјем и других облика војне обуке који по својој природи могу изазвати повећану опасност за оштећење организма, а који су предвиђени програмом обавезне обуке за одбрану и заштиту;

2) као жртва напада у вези са обављањем службене дужности у земљи, или у иностранству у својству запосленог у дипломатском или конзуларном представништву Савезне Републике Југославије или лица упућеног у то представништво ради обављања послова из надлежности Савезне Републике Југославије.

Члан 10.

Мирнодопски војни инвалид који накнадно испуни услове за стицање својства ратног војног инвалида стиче својство ратног војног инвалида, а инвалидитет му се утврђује према укупном оштећењу организма по оба основа.

Члан 11.

Нехат се не сматра кривицом у смислу одредаба чл. 7. и 9. овог закона.

Члан 12.

Вршењем службе, односно дужности у вези са службом у Војсци Југославије сматра се вршење службе, односно дужности по одредбама савезног закона којим се уређује служба у Војсци Југославије.

Обавезном војном службом сматра се вршење војне обавезе по одредбама савезног закона којим се уређује војна обавеза.

IV. ПОРОДИЦА ПАЛОГ БОРЦА

Члан 13.

Породица палог борца је породица лица које је погинуло, умрло или нестало под околностима из чл. 2. и 3. овог закона или је умрло од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под тим околностима у року од годину дана од дана настанка оштећења организма.

Чланови породице палог борца су:

1) брачни друг, деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад коју је пали борац издржавао (у даљем тексту: ужа породица палог борца);

2) родитељи, као и очух, маћеха и усвојоци који су палог борца издржавали или које је пали борац издржавао,

3) дед и баба, унуче, сестра и брат палог борца које је пали борац издржавао.

Са члановима уже породице изједначено је лице које је са палим борцем до његове смрти живело у ванбрачној заједници, ако је са њим имало деце.

V. ЧЛАНОВИ ПОРОДИЦЕ ВОЈНОГ ИНВАЛИДА

Члан 14.

Чланови породице војног инвалида и лица које је погинуло или умрло од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима из чл. 7. до 9. овог закона су:

- 1) брачни Друг, деца рођена у браку или ван брака и, усвојена деца, као и пасторчад коју је војни инвалид издржавао (у даљем тексту: ужа породица војног инвалида);
- 2) родитељи, очух, маћеха или усвојиоци који су војног инвалида издржавали или које је он издржавао;
- 3) дед и баба које је војни инвалид издржавао.

Глава друга ОСНОВНА ПРАВА

I. ОСНОВНА ПРАВА БОРАЦА

Члан 15.

Основно право борца је право на борачки додатак.

Члан 16.

Борачки додатак је право на додатак уз зараду остварену по основу радног односа.

Члан 17.

Борац са признатим својством ратног војног инвалида из члана 3. тач. 1. и 3. овог закона, има право на борачки додатак док је у радном односу са пуним радним временом, ако му је износ месечне зараде мањи од износа просечне нето зараде у Савезној Републици Југославији из претходног месеца, увећане за 30%.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, право на борачки додатак има и борац који, према налазу и мишљењу надлежне лекарске комисије, ради са скраћеним радним временом ако је војни инвалид или инвалид рада, односно жена која по прописима има право да ради са скраћеним радним временом због дојења или неговања детета.

Члан 18.

Борачки додатак одређује се у висини разлике између износа зараде коју је борац остварио за рад у пуном радном времену и износа просечне нето зараде у Савезној Републици Југославији из претходног месеца, увећане за 30% (у даљем тексту: основ за одређивање борачког додатка).

Члан 19.

За време привремене незапослености, лице из члана 17. став 1. овог закона које је у време престанка радног односа примало борачки додатак има право на тај додатак у износу који му је припадао у последњем месецу пре престанка радног односа док прима новчану накнаду по прописима о запошљавању.

Право на борачки додатак за време пржвремене незапослености има, у висини прописаној у ставу 1. овог члана, и лице из члана 17. став 1. овог закона које до престанка радног односа није остварило право на борачки додатак ако је у последњем месецу пре престанка радног односа испуњавало услове за тај додатак.

Члан 20.

За време привремене спречености за рад лице из члана 17. став 1. овог закона има право на борачки додатак у истом проценту у коме се, за исти случај спречености за рад, одређује накнада зараде.

II. ОСНОВНА ПРАВА ВОЈНИХ ИНВАЛИДА, ЧЛАНОВА ПОРОДИЦА ПАЛИХ БОРАЦА И ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ ВОЈНИХ ИНВАЛИДА

Члан 21.

Основна права војног инвалида су:

- 1) лична инвалиднина;
- 2) додатак за негу и помоћ;
- 3) ортопедски додатак;
- 4) здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите;
- 5) ортопедска и друга помагала;
- 6) накнада за време незапослености;
- 7) бањско и климатско лечење;
- 8) бесплатна и повлашћена возња;
- 9) накнада за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту;
- 10) право на путничко моторно возило.

Члан 22.

Основна права члана породице палог борца су:

- 1) породична инвалиднина;
- 2) увећана породична инвалиднина;
- 3) здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите;
- 4) бесплатна и повлашћена возња;
- 5) накнада за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту.

Основна права из става 1. овог члана, осим права на увећану породичну инвалиднину, има и члан породице лица погинулог или умрлог од последица ране, повреде или озледе задобијене под околностима из чл. 7. и 9. овог закона, односно умрлог од болести задобијене под околностима из члана 8. овог закона.

Члан 23.

Основна права члана породице војног инвалида су:

- 1) породична инвалиднина;
- 2) здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите;
- 3) бесплатна и повлашћена возња;
- 4) помоћ у случају смрти;
- 5) накнада за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту.

Члан 24.

Војни инвалиди разврставају се, ради остваривања права по овом закону, у групе војног инвалидитета према степену оштећења организма израженом у проценту.

Процент војног инвалидитета одређује се, трајно или привремено, сразмерно општећењу организма које је настало као последица/ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима утврђеним овим законом.

Привремени процент војног инвалидитета утврђује се ако постсје изгледа да ће се оштећење организма у знатној мери побољшати применом било ког медицинског средства (оперативне интервенције, физикалне терапије и рехабилитације, медикаментозно лечење и др.).

За одређивање процента војног инвалидитета узимају се у обзир и оштећења организма настала услед употребе стандардних лекова, операција и других терапеутских подухвата ради лечења од рана, повреда, озледа и болести задобијених под околностима предвиђеним овим законом и ношења ортопедских помагала, губитак или тешко општећење парног органа ако је други парни орган изгубљен или тешко општећен услед последица ране,

повреде, озледе или болести задобијене под околностима утврђеним овим законом, околности под којима је код малолетника и ратних заробљеника наступило општећење организма услед психосоматских оштећења и поремећаја, као и пол војног инвалида.

Члан 25.

Према проценту инвалидитета, војни инвалиди разврставају се у десет група војног инвалидитета, и то:

I група инвалиди са 100% инвалидитета којима је за редован живот потребна нега и помоћ;

II група инвалиди са 100% инвалидитета;

III група инвалиди са 90% инвалидитета;

IV група инвалиди са 80% инвалидитета;

V група инвалиди са 70% инвалидитета;

VI група инвалиди са 60% инвалидитета;

VII група инвалиди са 50% инвалидитета;

VIII група инвалиди са 40% инвалидитета;

IX група инвалиди са 30% инвалидитета;

X група инвалиди са 20% инвалидитета.

Члан 26.

Својство војног инвалида на основу општећења организма које је настало услед ране, повреде или озледе може се утврдити само ако је рана, повреда или озледа оставила видне трагове.

Видним траговима, у смјслу става 1. овог члана, сматрају се јасно видљиви трагови на површини тела и видљива оштећења унутрашњих органа утврђена одговарајућим дијагностичким методама.

Члан 27.

При утврђивању процента војног инвалидитета лицима код којих је под околностима из члана 4. и члана 8. став 3. овог закона наступило општећење

организма узима се одговарајући процент од целокупног оштећења организма, с обзиром на природу болести и њен развјатак, трајање и тежину ратних напора, односно напора при вршењу војне службе, као и друге околности које су у поједином случају утицале на болест.

Процент војног инвалидитета утврђен коначним решењем по одредби става 1. овог члана на основу погоршања болести,

који је одређен при првом утврђивању војног инвалидитета, не може се доцније повећати без обзира на даље погоршање општећења организма.

Члан 28.

Лична, породична и увећана породична инвалиднина, додатак за негу и помоћ и ортопедски додатак одређују се у месечним износима.

Основ за одређивање месечних износа примања из става 1. овог члана је износ просечне нето зараде у Савезној Републици Југославији из претходног месеца, увећан за 80%.

1. Лична инвалиднина

Члан 29.

Лична инвалиднина одређује се према групи војног инвалидитета.

Месечни износ личне инвалиднине одређује се у: проценту од основа и износи, и то за:

1) I групу	100%
2) II групу	73%
3) III групу	55%
4) IV групу	41%
5) V групу	29%
6) VI групу	18%
7) VII групу	13%
8) VIII групу	8%
9) IX групу	7%
10) X групу	6%

2. Породична инвалиднина и увећана породична инвалиднина

Члан 30.

Чланови уже породице палог борца, чланови уже породице војног инвалида од I VII групе, после његове смрти, и чланови уже породице лица које је погинуло или умрло од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима из чл. 7. до 9. овог закона имају право на породичну инвалиднину под следећим условима:

1) удова кад наврши 45 година живота или удовац кад наврши 50 година живота, као и пре навршених 45, односно 50 година живота ако су неспособни за привређивање;

2) деца, усвојеници, пасторчад до навршене 15 године живота, односно до завршетка школовања, а најдоцније до навршене 26. године живота, односно деца палог борца до 27. године живота, а ако су неспособни за привређивање за време

док та неспособност траје, под условом да је неспособност наступила пре навршене 15. године, односно 26. године живота, а код деце палог борца до 27. године живота. Ако је школовање прекинуто због служења војног рока или болести, та лица могу користити право на породичну инвалиднину и за време служења војног рока, односно за време трајања болести, и то до навршене 26. године живота, односно деца палог борца до 27. године, а после тога највише још за онолико времена колико су због служења војног рока, односно болести изгубила од школовања, ако је школовање продужено пре навршене 26. односно 27. године живота;

3) ако ужу породицу сачињавају брачни друг са једним дететом или са више деце, брачни друг има право на породичну инвалиднину као сауживалац са њима, без обзира на услове из става 1. тачка 1. овог члана, и то док и једно од те деце има право на породичну инвалиднину.

Изузетно од одредби става 1. тачка 1. овог члана, брачни друг војног инвалида који је у време смрти био корисник додатка за негу и помоћ има право на породичну инвалиднину независно од услова предвиђених у тим одредбама ако је са војним инвалидом живео у заједничком домаћинству.

Члан 31.

Чланови породице палог борца из члана 13. став 2. тачка 2. овог закона, чланови породице војног инвалида од I до УП групе из члана 14. тачка 2. овог закона, као и брат, сестра и унук палог борца из члана 13. став 2. тачка 3. овог закона имају право на породичну инвалиднину иако су чланови уже породице остварили ово право.

Очух, маћеха или усвојилац из члана 13. став 2. тачка 2. и члана 14. тачка 2. овог закона има прече право на породичну инвалиднину од родитеља КОЈИ није извршавао родитељске дужности према лицу од кога изводи право на породичну инвалиднину.

Брат, сестра и унук палог борца право на породичну инвалиднину остварују под условима из члана 30. став 1. тачка 2. овог закона.

Члан 32.

Дед и баба палог борца и умрлог војног инвалида од I до VII групе имају право на породичну инвалиднину ако породичну инвалиднину не остварују чланови породице из члана 13. став 2. тач. 1. и 2. и члана 14. тач. 1. и 2. овог закона.

Ако породицу сачињавају дед и баба по оцу и дед и баба по мајци, право на породичну инвалиднину имају дед и баба који су се старали о подизању и васпитању лица од кога изводе право, односно дед и баба које је то лице издржавало.

Члан 33.

Породична инвалиднина износи 10% од основа.

Породична инвалиднина за корисника који је то право остварио као члан породице палог борца, као и војника на служењу војног рока и лица у резервном саставу погинулог или умрлог од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене за време вршења војних дужности у Војсци Југославије, износи 60% од основа.

Ако право на породичну инвалиднину остварује више чланова породице, за сваког сауживаоца износ породичне инвалиднине из става 1, односно става 2. овог члана повећава се за 50%.

Члан 34.

Ако породичну инвалиднину користе два члана или више чланова породице, породична инвалиднина припада сауживаоцима на равне делове.

Члан 35.

Родитељ палог борца који није имао друге деце, као и родитељ палог борца који је имао више деце и коме су остала деца изгубила живот као грађанске жртве рата, има право на увећање породичне инвалиднине из члана 33. став 2. овог закона за 50%.

Ако породичну инвалиднину по ставу 1. овог члана користе оба родитеља као сауживаоди, износ породичне инвалиднине одређен по члану 33. ст. 2. и 3. овог закона увећава се за 50%.

Члан 36.

Родитељ палог борца који није имао друге деце, као и брачни друг палог борца који нема деце, односно ако имају једно дете или више деце која су неспособна за привређивање, под условом да је та неспособност наступила пре 15. године живота детета, односно пре навршених 26 година ако је дете било на школовању, као и дете палог борца имају, поред права на породичну инвалиднину, и право на увећану породичну инвалиднину.

Увећана породична инвалиднина из става 1. овог члана износи 35% од основа.

Ако више лица из става 1. овог члана испуњава услове за признавање права на породичну инвалиднину, увећана породична инвалиднина у износу из става 2. овог члана припада сваком од њих.

Члан 37.

Чланови породице који испуњавају услове за признавање права на породичну инвалиднину по два или више лица, имају право на породичну инвалиднину у несмањеном износу по сваком од тих лица, с тим да право на увећану породичну инвалиднину из члана 36. овог закона могу остварити само по једном лицу.

Члан 38.

Право на породичну инвалиднину и увећану породичну инвалиднину има, под условима прописаним овим законом, и војни инвалид.

3. Додатак за негу и помоћ

Члан 39.

Право на додатак за негу и помоћ има:

- 1) војни инвалид I групе;
- 2) војни инвалид II, III и IV групе са општењем организма које је, са војним инвалидитетом, једнако оштећењу организма војног инвалида I групе.

Војни инвалиди из става 1. овог члана, ради остваривања права на додатак за негу и помоћ, разврставају се у три степена, и то:

- 1) у први степен војни инвалиди I групе који су потпуно неспособни за обављање свих основних животних потреба и којима је неопходна непрекидна нега и помоћ другог лица;

2) у други степен војни инвалиди I групе који нису разврстани у први степен, као и војни инвалиди II, III и IV групе који су потпуно неспособни за обављање свих основних животних потреба и којима је неопходна непрекидна нега и помоћ другог лица;

3) у трећи степен војни инвалиди II, III и IV групе са оштећењем организма које је једнако оштећењу организма војних инвалида I групе који су разврстани у други степен.

Члан 40.

Додатак за негу и помоћ одређује се у проценту од основа и износи:

- 1) за први степен 100%;
- 2) за други степен 66%;
- 3) за трећи степен 46%.

Члан 41.

Војном инвалиду кориснику додатка за негу и помоћ, кад је смештен у здравственој или другој организацији преко шест месеци у којој су му обезбеђени потребна нега и помоћ, не припада тај додаток за време које проведе у таквој организацији, осим ако сам сноси трошкове смештаја и исхране.

Члан 42.

Војни инвалид корисник додатка за негу и помоћ има право на накнаду износа који је, као обвезник плаћања доприноса из зараде, платио за лице које му пружа негу и помоћ са којим је закључио уговор о раду.

Накнада из става 1. овог члана не може бити већа од износа доприноса на основицу коју чини додаток за негу и помоћ на који војни инвалид има право.

4. Ортопедски додаток

Члан 43.

Право на ортопедски додаток има војни инвалид I до VI групе коме је војни инвалидитет утврђен због оштећења организма које је непосредна последица задобијене ране, повреде, озледе или болести која је проузроковала ампутацију екстремитета или тешко оштећење функције екстремитета, као и због потпуног губитка вида на оба ока.

Оштећења организма из става 1. овог члана разврставају се у четири степена, према тежини, врсти и узроку општећења.

Члан 44.

Ортопедски додаток одређује се у проценту од основа и износи:

- 1) за први степен 29%;
- 2) за други степен 22%;
- 3) за трећи степен 14%;
- 4) за четврти степен 7%.

Ортопедски додаток из става 1. тачка 1. овог члана повећава се за 25% војном инвалиду код кога постоји више општећења првог степена и износи 36% од основа.

5. Здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите.

Члан 45.

Војни инвалид има право на здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите, у обиму прописаном за запослене по прописима у области здравства, уколико не испуњава услове за остваривање права на здравствену заштиту по прописима у области здравства.

Војном инвалиду који по прописима у области здравства има право на здравствену заштиту обезбеђују се облици здравствене заштите и других права у вези са остваривањем здравствене заштите прописани за запослене који нису предвиђени прописима на основу којих војни инвалид остварује право на здравствену заштиту.

Члан 46.

Корисник породичне инвалиднине, дете војног инвалида од I до UP групе које испуњава услове из члана 30. став 1. тачка 2. овог закона, брачни друг војног инвалида I и II групе и брачни друг војног инвалида III и IV групе коме је признато право на додаток за негу и помоћ, који не испуњавају услове за остваривање права на здравствену заштиту по прописима у области здравства, имају право на здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите у обим који је за чланове породице запослених утврђен прописима у области здравства.

Лицима из става 1. овог члана која по прописима у области здравства имају право на здравствену заштиту обезбеђују се облици здравствене заштите и других права у вези са остваривањем здравствене заштите прописани за чланове породице запослених који нису предвиђени прописима на основу којих та лица остварују право на здравствену заштиту.

Члан 47.

Војни инвалид и лица из члана 46. овог закона остварују право на здравствену заштиту на начин и по поступку који су прописани прописима у области здравства.

Члан 48.

Ако је прописима којима се уређује остваривање накнаде зараде за време привремене спречености за рад прописана мања накнада зараде од основа за накнаду, војни инвалид има право на накнаду зараде у висини разлике до 100% од основа за накнаду ако је:

- 1) услед болести или повреде привремено неспособан за рад, односно ако је ради лечења и медицинских испитивања смештен у стационарну здравствену установу;
- 2) упућен на бањско и климатско лечење;
- 3) изолован као клицоноша или због појаве заразне болести у његовој околини.

Члан 49.

Војни инвалид не учествује у трошковима коришћења здравствене заштите, осим за коришћење лекова, необавезне имунизације и лечење уз примену природног фактора по прописима у области здравства.

Одредбе става 1. овог члана примењују се и на кориснике породичне инвалиднине по овом закону који су то право остварили као чланови породице палог борца.

Права из ст. 1. и 2. овог члана остварују се на основу уверења које издаје надлежни орган.

6. Ортопедска и друга помагала

Члан 50.

Војни инвалид има право на ортопедска и друга помагала за оштећење организма по основу кога му је признат војни инвалидитет, у складу са медицинским индикацијама утврђеним прописима донесеним за извршавање овог закона.

7. Накнада за време незапослености

Члан 51.

Ратни војни инвалид од I до IV групе коме је то својство признато по основу оштећења организма задобијеног под околностима из члана 2. став 1. овог закона, као и у ратном заробљеништау у вези са тим околностима, под условом да није у радном односу, да нема приход од друге делатности и да је пријављен организацији надлежној за послове запошљавања, има право на накнаду за време незапослености.

Право на накнаду из става 1. овог члана трајно престаје даном заснивања радног односа или оснивања приватног предузећа, радње или друге организације, као и у случају одбијања запослења обезбеђеног посредством организације надлежне за послове запошљавања.

Накнада из става 1. овог члана одређује се у месечном износу у висини просечне нето зараде у Савезној Републици Југославији из претходног месеца.

8. Бањско и климатско лечење

Члан 52.

Војни инвалид има право на бањско и климатско лечење Јоко је је неопходно као наставак лечења од болести које су прописом донесеним за извршавање овог закона предвиђене као индикације за то лечење.

Бањско и климатско лечење, у смислу овог закона јесте лечење које је неопходно као наставак лечења од болести које су прописане као индикације за то лечење.

Члан 53.

Уговоре о бањском и климатском лечењу војних инвалида са здравственим и другим организацијама у којима се спроводи то лечење закључује савезни орган надлежан за питања бораца и војних инвалида (у даљем тексту: надлежни савезни орган).

Уговорима из става 1. овог члана нарочито се утврђују обим и квалитет здравствених и других услуга које те организације пружају корисницима, цене тих услуга и друга међусобна права и обавезе.

Уговори из става 1. овог члана не могу се закључити под неповољнијим условима од услова под којима се овакав вид здравствене заштите обезбеђује осигураницима по прописима области здравства.

9. Бесплатна и повлашћена возња

Члан 54.

Војни инвалид и корисник породичне инвалиднине има право на бесплатну возњу у унутрашњем саобраћају железницом, бродом и аутобусом кад га надлежни

орган упутити или позове у друго место ради прегледа пред лекарском комисијом или коришћења бањског и климатског лечења по овом закону.

Лице из става 1. овог члана има право на накнаду трошкова превоза ако за путовање нема превоза средствима јавног саобраћаја.

Члан 55.

Војни инвалид има право на повлашћену возњу у унутрашњем саобраћају железницом (први разред), бродом (први разред), аутобусом и авионом (економска класа), и то за:

1) три путовања годишње железницом, бродом или аутобусом, уз повластицу од 75% од редовне цене;

2) два путовања годишње авионом, уз повластицу од 50% од редовне цене.

Члан 56.

Корисник породичне инвалиднине има право на једно бесплатно путовање годишње у унутрашњем саобраћају железницом (први разред), бродом (први разред) или аутобусом, ради обиласка гроба палог борца по коме су му призната права по овом закону ако борац није сахрањен у месту пребивалишта корисника породичне инвалиднине.

Корисник породичне инвалиднине има право на једно бесплатно путовање и за пратиоца кад користи право из става 1. овог члана ако му је по налазу лекарске комисије потребан пратилац за време путовања.

Члан 57.

Корисник породичне инвалиднине има право на једну повлашћену возњу годишње, у унутрашњем саобраћају, железницом (први разред), бродом (први разред) или аутобусом уз повластицу од 75% од редовне цене.

Члан 58.

Под једним путовањем у смислу чл. 55. до 57. овог закона, подразумева се одлазак из полазног места у упутно место (возња у одласку) и повратак из упутног места у полазно или које друго место (возња у повратку).

Члан 59.

Кад војни инвалид I до IV групе коме је признато право на додатак за негу и помоћ путује ради остваривања, односно коришћења права по овом закону, има право на бесплатно путовање и за лице које му за време путовања пружа негу и помоћ.

Војни инвалид из става 1. овог члана има право на бесплатно путовање за пратиоца и кад користи повлашћену возњу по овом закону.

Војни инвалид коме је одређен пратилац за време путовања ради коришћења бањског и климатског лечења има право на бесплатно путовање и за пратиоца, у одласку и повратку.

Кад деца корисници породичне инвалиднине до навршене 15. године путују у друго место због тога што их је надлежни орган позвао или упутити ради остваривања права по овом закону, имају право на бесплатно путовање и за пратиоца.

10. Право на путничко моторно возило

Члан 60.

Војни инвалид коме је својство војног инвалида I групе признато трајно због ампутације или тешких оштећења екстремитета изједначених са ампутацијом екстремитета и због губитка вида на оба ока има право на путничко моторно возило домаће производње залремине до 1.000 цм кубних.

Војни инвалид може поново остварити право на путничко моторно возило по истеку седам година од дана преузимања раније примљеног возила.

11. Помоћ у случају смрти

Члан 61.

У случају смрти војног инвалида, члан домаћинства са којим је војни инвалид живео последњу годину живота, односно лице које се о војном инвалиду старало у току последње године његовог живота има право на једнократну помоћ у висини двоструког износа личне инвалиднине умрлог војног инвалида.

Износ помоћи из става 1. овог члана не може бити мањи од месечног износа личне инвалиднине која је припадала војном инвалиду III групе у време смрти војног инвалида.

Члан 62.

Лице које је сносило трошкове превоза војног инвалида који умре ван свог пребивалишта на путу за здравствену организацију, у тој организацији или по повратку из те организације, има право на накнаду трошкова превоза на основу епификације предузећа за погребне услуге.

12. Накнада за исхрану и смештај

Члан 63.

Војни инвалид и корисник породичне инвалиднине имају право на накнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту кад их надлежни орган упуту или позове у друго место ради прегледа пред лекарском комисијом или за време путовања ради коришћења права на бањско и климатско лечење по овом закону.

Право на накнаду из става 1. овог члана има и лице које је поднело захтев за признавање својства војног инвалида или права на породичну инвалиднину 'по овом закону ако му је коначним решењем признато то својство, односно право.

Кад војни инвалид I до IV групе коме је признато право на додатак за негу и помоћ путује ради остваривања, односно коришћења права по овом закону, има право на накнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту и за лице које му за време путовања пружа негу и помоћ.

Војни инвалид коме је одређен пратилац за време путовања ради коришћења бањског и климатског лечења има право на накнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту и за пратиоца, у одласку и повратку.

Војни инвалид коме је поводом коришћења права на здравствену заштиту ван његовог пребивалишта одређен пратилац има, за време путовања и боравка у

другом месту, право на накнаду за исхрану и смештај и за пратиоца, у висини која је утврђена прописом донесеним на основу члана 103. овог закона ако се накнада за исхрану и смештај за пратиоца не обезбеђује за осигуранике здравствене заштите.

Кад деца корисници породичне инвалиднине до навршене 15. године путују у друго место због тога што их је надлежни орган упуту, односно позвао ради остваривања права по овом закону, имају право на накнаду за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту и за пратиоца.

Војни инвалид коме је признато право на додатак за негу и помоћ и војни инвалид коме није признато то право, а чије је укупно здравствено стање, по мишљењу лекарске комисије, такво да му је неопходна стална нега и помоћ и чија је укупна неспособност једнака неспособности војног инвалида I групе, има право на накнаду трошкова за исхрану и смештај за лице које му пружа негу и помоћ за време бањског и климатског лечења које користи на основу овог закона ако организација у којој се обавља лечење не обезбеђује негу и помоћ.

Глава трећа

КОРИШЋЕЊЕ И ПРЕСТАНАК ПРАВА

Члан 64.

Право на борачки додатак, личну, породичну и увећану породичну инвалиднину, додатак за негу и помоћ, ортопедски додатак и накнада за време незапослености припада од првог дана наредног месеца после дана испуњења услова прописаних овим законом за признавање тих права ако је захтев поднесен у року од три месеца од дана испуњења услова, односно од првог дана наредног месеца по подношењу захтева ако је захтев поднесен по истеку тог рока.

Даном испуњења услова за остваривање права по основу болести задобијене под околностима из члана 8. овог закона сматра се дан отпуштања из Војске Југославије.

Војни инвалид користи здравствену заштиту по овом закону и за време од три месеца од дана престанка својства војног инвалида. Војни инвалид коме је војни инвалидитет утврђен привремено користи здравствену заштиту по овом закону и за време од три месеца по истеку последњег дана периода за који је војни инвалидитет утврђен привремено.

Члан породице војног инвалида који је остварио право на здравствену заштиту и за време од три месеца од дана престанка својства војног инвалида, односно од дана смрти војног инвалида.

Члан 65.

Мирнодопски војни инвалид који стекне права по овом закону по основу болести и ужива их најмање пет година, па се после тога стање побољша и процент инвалидитета смањи испод процента одређеног у члану 8. ст. 1. и 2. овог закона, задржава својство мирнодопског војног инвалида и користи права према смањеном проценту пнвалидитета, под условом да утврђено општење организма није мање од 20 %.

Члан 66.

Ако војни инвалид за исто оштећење организма има право на новчану накнаду за телесно општење по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, може,

по сопственом избору, користити то право или право на личну инвалиднину по овом закону.

Члан 67.

Војни инвалид који истовремено испуњава услове за стидање права на додатак, односно новчану накнаду за негу и помоћ по овом и другом закону може, по сопственом избору, користити то право само по једном закону.

Члан 68.

Војни инвалид и корисник породичне инвалиднине са пребивалиштем у иностранству може, по основу права признатих у складу са овим законом, користити само месечна примања.

Члан 69.

Право по овом закону могу се користити док постоје услови за коришћење тих права прописани овим законом, ако овим законом није другачије прописано.

Члан 70.

Корисник права прописаних овим законом дужан је да надлежном органу пријави промену која утиче на коришћење и престанак тих права у року од 15 дана од дана настанка промене.

Члан 71.

Лична, породична и увећана породична инвалиднина, додаток за негу и помоћ, ортопедски додаток и накнада за време незапослености исплаћују се по истеку месеца за који се врши исплата.

Члан 72.

Права по овом закону су лична права и не могу се преносити на друга лица.

Права по овом закону која се стичу по основу ране, повреде или озледе не застаревају.

Новчана примања по овом закону која доспевају месечно застаревају у складу са одредбама савезног закона којим се уређује застарелост потраживања.

Једнократна новчана примања по овом закону застаревају у року од две године.

Члан 73.

Право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону, трајно престају брачном другу ступањем у брак, осим ако су та права стечена по основу неспособности за привређивање насталих пре навршених 45 (удова), односно 50 (удовац) година живота.

Право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону престају брачном другу који не врши родитељске дужности према деци са којом користи породичну инвалиднину. Ако родитељ настави да врши родитељске дужности, може наставити да користи та права за време док деца користе породичну инвалиднину.

Право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону престају лицу из члана 30. став 1. тачка 2. овог закона даном заснивања радног односа, или оснивања приватног предузећа, радње или друге организације.

Кориснику породичне инвалиднине који је право на породичну инвалиднину стекао по основу неспособности за привређивање престаје право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону даном заснивања радног односа или оснивања приватног предузећа, радње или друге организације, осим брачном другу који испуњава услове у погледу година живота за остваривање права на породичну инвалиднину.

СМЕТЊЕ ЗА СТИЦАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРАВА

Члан 74.

Основна права утврђена овим законом не могу стећи:

- 1) лица која су пребегла непријатељу, или су побегла из војске или са војне дужности, или су сарађивала са непријатељем;
- 2) лица која су се сама ранила или повредила ради избегавања војне дужности;
- 3) лица осуђена правоснажном судском пресудом због учествовања у рату на страни окупатора или његових помагача, као и лица осуђена правоснажном судском пресудом за ратне злочине.

Основна права прописана овим законом немају чланови породице лица из става 1. овог члана.

Члан 75.

Права по овом закону губи борац, војни инвалид и члан породице палог борца, као и члан породице војног инвалида ако је осуђен правоснажном судском пресудом због дела предвиђених у члану 74. став 1. овог закона.

Права по овом закону губи и члан породице војног инвалида који је изгубио права по овом закону због дела предвиђених у члану 74. став 1. овог закона.

Глава четврта ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Члан 76.

О правима по овом закону решава надлежни орган.

Члан 77.

Чињеница да је рана, повреда или озледа задобијена под околностима из члана 2, члана 3. тач. 2 и 3. и чл. 7. и 9. овог закона утврђује се само писаним доказним средствима из времена када је рана, повреда или озледа задобијена. Изјава странке и других лица, без обзира на то у ком облику је дата, не сматра се писаним доказним средством.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, чињеница да је рана, повреда или озледа задобијена под околностима из члана

2. став 1. тачка 3. овог закона, као и у ратном заробљеништву у вези са тим околностима, доказује се свим доказним средствима у поступку по захтеву за признавање својства војног инвалида поднесеном до 31. децембра 1999. године.

Писаним доказним средством, у смислу става 1. овог члана, за утврђивање чињенице да је рана, повреда или озледа задобијена под околностима из члана 2. и члана 3. тач. 2. и 3. овог закона сматра се и медицинска документација о лечењу која

потиче из периода док су трајале те околности, а најдоцније годину дана од дана престанка тих околности.

Чињеница је да је болест наступила под околностима из члана 2. став 1. и члана 3. тач. 2. и 3. овог закона утврђује се само на основу медицинске документације која потиче из периода док су трајале те околности, а најдоцније до истека две године од дана њиховог престанка.

Чињеница да је болест наступила под околностима из члана

8. овог закона утврђује се само на основу медицинске документације која потиче из времена службе у Војсци Југославије и периода од 30 дана по отпуштању из Војске Југославије.

Члан 78.

Чињеница да је лице од ког чланови породице изводе права по одредбама овог закона погинуло или умрло под околностима из члана 2. став 1. и члана 3. тач. 2. и 3. овог закона утврђује се само писаним доказним средствима из времена када је лице од кога чланови породице изводе право погинуло или умрло. Изјава странке и других лица, без обзира у ком је облику саопштена, не сматра се писаним доказним средством.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, чињеница да је лице од кога чланови породице изводе право по одредбама овог закона погинуло или умрло под околностима из члана 2. став 1. тачка 3. овог закона, као и у ратном заробљеништву у вези са тим околностима, доказује се свим доказним средствима у поступку по захтеву за признавање права на породичну инвалиднину поднесеном до 31. децембра 1999. године.

Члан 79.

Захтев за признавање својства ратног војног инвалида по основу оштећења организма насталог услед болести задобијене под околностима из члана 2. став 1. и члана 3. тач. 2. и 3. овог закона поднесен по истеку пет година од престанка тих околности, неће се узимати у поступак.

Члан 80.

Захтев за признавање својства мирнодопског војног инвалида по основу оштећења организма насталог услед болести задобијене под околностима из члана 8. овог закона, поднесен по истеку пет година од дана отпуштања из Војске Југославије, неће се узимати у поступак.

Захтев за признавање права на породичну инвалиднину по основу лица које је умрло од болести задобијене под околностима из члана 8. овог закона, поднесен по истеку пет година од дана када је то лице отпуштено из Војске Југославије, неће се узимати у поступак.

Под отпуштањем из Војске Југославије, у смислу овог закона, подразумева се прекидање обавезе служења војног рока, отпуштање војника из Војске Југославије по одслужењу војног рока или због неспособности за војну службу и отпуштање војних обвезника са војних вежби у јединицама и установама Војске Југославије, у смислу прописа о војној обавези, као и отпуштање са школовања студената војне академије и ученика средње војне школе.

Члан 81.

Јединица или установа Војске Југославије надлежна за војно лице које је под околностима из члана 2. став 1. тачка 2, члана 3. тачка 2. и члана 7. овог закона задобило рану, повреду или озледу услед које је насугуло општећење организма, односно код под тим околностима погине или умре, покренуће одмах, по службеној дужности, односно на захтев правно заинтересованог лица, поступак ради утврђивања узрока и околности под којима је то лице рањено, повређено, озлеђено, односно погинуло или умрло.

Поступак у смислу става 1. овог члана за лице из члана 9 овог закона покреће надлежни орган.

По завршеном поступку, надлежна војна јединица или војна установа, односно надлежни орган издаће правно заинтересованом лицу уверење о околностима под којима се случај догодио, ради остваривања права по овом закону.

Члан 82.

Војни инвалидитет, право на додатак за негу и помоћ, право на ортопедски додатак, право на ортопедска и друга помагала, право на путничко моторно возило, неспособност за привређивање као услов за остваривање права по овом закону, као и чињеница да је болест у узрочној вези са вршењем војне службе у смислу члана 8. овог закона, утврђују се на основу налаза и мишљења надлежних лекарских комисија.

Члан 83.

Лекарску комисију која даје налаз и мјшљење органу који у дрвом степену решава о правима по овом закону чине три лекара специјалиста.

Лекарску комисију која даје налаз и мишљење органу који у другом степену решава о правима по овом закону чине пет лекара специјалиста.

Члан 84.

Војни инвалид се упућује на бањско и климатско лечење на основу одобрења лекарске комисије, односно комисије лекара вепггака.коју чине три лекара специјалиста.

Чланове лекарске комисије и комисије лекара вештака из става 1. овог члана именује надлежни орган. Исти орган одређује седиште и подручје рада комисије.

Члан 85.

Решење којим се утврђује војни инвалидитет, право на личну, породичну и увећану породичну инвалиднину, додатак за негу и помоћ, ортопедски додатак, накнада за време незапослености, право на путничко моторно возило, право на здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем права на здравствену заштиту, донесено у првом степену, подлеже ревизији.

Ревизију врши надлежни орган који у другом степену решава о правима по овом закону у року од три месеца од дана када је примио предмет.

Ако је против решења донесеног у првом степену изјављена жалба, р ревизији и жалби решава се истим решењем. Жалба одлаже извршење решења.

Ревизијом се одлаже извршење решења, осим решења којим је признато право на здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем права на здравствену заштиту.

Ако против решења из става 1. овог члана није изјављена жалба, орган који је донео то решење доставиће га, заједно са списима предмета органу надлежном за вршење ревизије, у року од осам дана од дана истека рока за жалбу.

Орган надлежан за вршење ревизије извршиће ревизију решења из става 1. овог члана кад утврди да првостепени орган није у законском року доставио решење на ревизију.

Члан 86.

Ако лекарска комисија из члана 83. став 2. овог закона упуту на медицинско испитивање лице на које се односи решење које је у поступку ревизије, рок из члана 85. став 2. овог закона почиње тећи по истеку 30 дана од дана кад је та лекарска комисија доставила налаз и мишљење органу који врши ревизију.

Члан 87.

У вршењу ревизије надлежни орган може дати сагласност на решење, може га поништити, изменити или укинути и сам другачије решити ствар, или вратити предмет првостепеном органу на поновни поступак.

Надлежни орган ће у поступку ревизије поништити или укинути првостепено решење и, по правилу, сам репшти ствар у корист или на штету странке ако утврди да су у првостепеном поступку непотпуно или погрешно утврђене чињенице, или да се у поступку није водило рачуна о правилима поступка која би била од утицаја на решење ствари, или да су погрешно оцењени докази, или да је из утврђених чињеница изведен погрешан закључак у погледу чињеничног стања, или да је погрешно примењен пропис на основу кога је решена ствар.

Првостепени орган чије је решење у поступку ревизије поништено или укинуто и враћено на поновни поступак доноси ново решење. Ново решење подлеже ревизији у којој се испитује само да ли је у складу са разлозима због којих је раније првостепено решење поништено или укинуто.

У поступку ревизије, надлежни орган дужан је да прибави мишљење лекарске комисије из члана 83. став 2. овог закона. Кад је у питању утврђивање инвалидитета по основу болести из члана 4. и члана 8. став 3. овог закона и утврђивање степена општења организма на основу кога се стиче право на додатак за негу и помоћ, лекарска комисија ће дати налаз и мишљење по извршеном прегледу војног инвалида.

Члан 88.

Против решења донесеног по жалби, као и против решења донесеног у вршењу ревизије може се водити управни спор.

Против решења донесеног у поступку ревизије, којим је решење првостепеног органа поништено или укинуто и враћено на поновни поступак, не може се водити управни спор, без обзира на то да ли је на првостепено решење изјављена жалба.

Члан 89.

Надлежни орган, по службеној дужности, покреће поступак за доношење новог решења о правима војног инвалида коме је проценат војног инвалидитета утврђен привремено, односно о правима корисника породичне инвалиднине коме је право на породичну инвалиднину утврђено привремено на основу привремене неспособности за привређивање.

Решење из става 1. овог члана има правно дејство од првог дана наредног месеца по истеку важења решења којим су процент војног инвалидитета, односно неспособност за привређивање утврђени привремено.

Ако војни инвалид, односно корисник породичне инвалиднине из става 1. овог члана не приступи на преглед, или на други начин онемогући да лекарска комисија из члана 83. став 1. овог закона да налаз и мишљење, сматраће се да је одустао од захтева за остваривање права по овом закону и поступак ће се обуставити.

Ако лице из става 1. овог члана поднесе поновни захтев за утврђивање процента војног инвалидитета, односно неспособности за привређивање, и, по том основу, за остваривање права по овом закону, ново решење има правно дејство од првог дана наредног месеца од дана подношења тог захтева.

Члан 90.

Ако код војног инвалида наступе промене које су од утицаја на права утврђена коначним решењем, војни инвалид може, по истеку две године од дана доношења коначног решења, поднети захтев за утврђивање новог процента војног инвалидитета у вези са насталом променом.

Прописом за извршавање овог закона којим се уређује утврђивање процента војног инвалидитета утврдиће се оштећења организма по основу којих се може поднети захтев за утврђивање новог процента војног инвалидитета и пре истека рока из става 1. овог члана.

По захтеву поднесеном у смислу става 1. овог члана поступак ће се покренути ако војни инвалид учини вероватним да је настала промена од утицаја на утврђено право.

Сматра се да је учињено вероватним да је настала промена у смислу става 3. овог члана ако војни инвалид о томе поднесе налаз лекара специјалисте и ако посебна лекарска комисија од три члана лекара специјалиста, коју именује надлежни орган, на основу тог налаза и друге медицинске документације, да мишљење да има основа да се преиспита утврђени процент војног инвалидитета.

Захтев из става 1. овог члана одбациће се ако није учињено вероватним да је настала промена у смислу одредаба овог члана.

Против одлуке из става 5. овог члана не може се изјавити жалба.

Војни инвалид чији је захтев за утврђивање новог процента војног инвалидитета одбијен може поново поднети захтев за утврђивање новог процента војног инвалидитета по истеку две године од дана доношења решења којим је захтев одбијен, а пре истека тог рока у случају општења организма утврђених у складу са ставом 2. овог члана.

Члан 91.

Одредбе члана 90. овог закона примењују се у поступку по захтевима за утврђивање процента војног инвалидитета које поднесе лице коме је престало својство војног инвалида због неиспуњавања услова прописаних законом за стицање тог својства у погледу процента војног инвалидитета.

Члан 92.

Поступак за решавање о правима по овом закону, окончан решењем против кога нема редовног правног средства у управном поступку, може се обновити и по

исгеку рокова предвиђених за обнову поступка у савезном закону којим се уређује општи управни поступак.

Ако је предлог за обнову поступка поднесен у року од пет година од дана достављања решења странци, у поступку обнове примењују се прописи који су важили у време доношења решења, а ако је предлог поднесен по истеку тог рока примењују се прописи који важе у време подношења предлога за обнову поступка.

Права утврђена решењем донесеним у поступку обновљеном по предлогу странке припадају од првог дана наредног месеца од дана подношења предлога за обнову поступка.

Члан 93.

Решење о правима по овом закону које је постало коначно у управном поступку може се укинути по праву надзора ако је повређен закон у корист појединца, а на штету друштвене заједнице, и по протеклу рока предвиђеног савезним законом којим се уређује општи управни поступак.

Члан 94.

У поступку за остваривање права по овом закону допуштена је жалба на првостепене одлуке донесене у управним споровима.

Члан 95.

Надлежни орган који у првом степену решава о правима по овом закону извршава решења којима је признато право на борачки додатак, инвалиднину, додатак за негу и помоћ, ортопедски додатак и друга новчана примања по овом закону и води евиденцију о корисницима права и извршеним исплатама по овом закону.

Исплату годишњег примања врши надлежни савезни орган.

Легитимације за бесплатну и повлашћену вожењу за војне инвалиде издаје надлежни орган из става 1. овог члана.

За кориснике права са пребивалиштем у иностранству, решења из става 1. овог члана извршава и исплату одобрава надлежни савезни орган.

Члан 96.

Трошкове поступка за остваривање права по овом закону сноси орган који води поступак.

Члан 97.

У поступку остваривања права по овом закону не плаћа се такса утврђена савезним прописом.

Глава пета ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ СРЕДСТАВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВА

Члан 98.

Средства за остваривање и коришћење права прописаних овим законом обезбеђују се у савезном буџету.

Члан 99.

Средства за остваривање и коришћење здравствене заштите и других права у вези са остваривањем здравствене заштите по овом закону надокнађују се одговарајућим организацијама за здравствену заштиту и здравствено осигурање путем доприноса који надлежни орган плаћа месечно по кориснику носиоцу осигурања.

Допринос из става 1. овог члана плаћа се по стопи која важи за плаћање доприноса за здравствено осигурање запослених на основицу коју чини износ просечне нето зараде у Савезној Републици Југославији у месецу за који се плаћа допринос.

Носиоцем осигурања, у смислу става 1. овог члана, сматра се војни инвалид и корисник породичне инвалиднине, укључујући и сауживаоце.

Средства за коришћење облика здравствене заштите и других права у вези са остваривањем здравствене заштите из члана 45. став 2. и члан 46. став 2. овог закона надлежни орган надокнађује организацији која пружа здравствене услуге, односно организацији здравствене заштите.

Износ прописане на име учешће осигураника у трошковима здравствених услуга надлежни орган надокнађује организацији која пружа здравствене услуге из члана 49. овог закона.

Члан 100.

Трошкове коришћења бањског и климатског лечења надлежни савезни орган исплаћује здравственим и другим организацијама у којима се спроводи то лечење.

Члан 101.

Трошкови који произлазе из извршавања обавеза савезне државе за остваривање права по овом закону обезбеђују се у савезном буџету.

Трошкови у смислу става 1. овог члана, јесу: трошкови штампања образада на основу којих се користи право на повдашћену вожњу по овом закону и обрасца налога за исплату месечних новчаних примања по овом закону, средства која се плаћају на име трошкова платног промета и поштанског, телеграфског и телефонског саобраћаја за исплате новчаних примања по овом закону, као и средства која се на име услуга за извршене исплате плаћају банци преко које се врши исплата новчаних примања по овом закону војним инвалидима и корисницима породичне инвалиднине са пребивалиштем у иностранству.

Трошкови, у смислу става 1. овог члана, јесу и трошкови медицинских испитивања извршених по путу лекарских комисија из члана 83. овог закона, као и новчане накнаде за рад чланова лекарских комисија које дају налазе и мишљења органима који решавају о правима по овом закону.

Члан 102.

Савезни орган надлежан за послове наменског коришћења средстава савезног буџета врши послове контроле коришћења средстава намењених за остваривање права по овом закону, са овлашћењима утврђеним савезним законом.

Глава шеста НАДЛЕЖНОСТ САВЕЗНИХ ОРГАНА

Члан 103.

Савезни министар надлежан за питања бораца и војних инвалида (у даљем тексту: надлежни савезни министар) донеће прописе о утврђивању процента војног инвалидитета према степену оштећења организма и другим условима и

критеријумима за утврђивање војног инвалидитета; медицинским индикацијама и разврставање војних инвалида од I до IV групе у степене додатка за негу и помоћ; општењима организма на основу којих војни инвалид има право на ортопедски додаток и разврставању тих оштећења у степене: медицинским индикацијама на основу којих војни инвалид има право на ортопедски додаток и развр

ставању тих оштећења у степене: медицинским индикацијама на основу којих војни инвалид има право на ортопедска и друга помагала, врсти и роковима трајања помагала и начину остваривања тог права; индикацијама и контраиндикацијама за бањско и климатско лечење војних инвалида, трајању тог лечења, условима, поступку и начину остваривања тог права; начину одређивања висине борачког додатка и вршења обрачуна средстава исплаћених на име борачког додатка, и начину вођења евиденције и достављања извештаја о тим средствима; начину остваривања и коришћења права на бесплатну и повлашћену возњу, на накнаду трошкова превоза и на накнаду трошкова превоза умрлог војног инвалида оштећењима организма по основу којих војни инвалид има право на моторно возило и врсти моторног возила; висини и условима коришћења накнаде за исхрану и сменггај за време путовања и боравка у другом месту; начину исплате месечних и других новчаних примања по овом закону, начину вођења евиденције о извршеним исплатама и достављању извештаја о утрошеним средствима, као и прекршајима за повреду тих прописа; раду лекарских комисија у поступку за остваривање права по овом закону; условима под којима се може одобрити исплата новчаних примања по овом закону лицима са пребивалштвом у иностранству, обрасцу записника о вршењу инспекцијског надзора и обрасцу легитимације управног инспектора, као и облицима војне обуке који изазивају повећану опасност за општење организма.

Члан 104.

Надлежни савезни министар одређује органе месно надлежне за решавање о правима по овом закону по захтевима странаца који имају пребивалиште у иностранству.

Члан 105.

Надлежни савезни министар утврђује месечне износе личне и породичне инвалиднине, додатка за негу и помоћ, ортопедског додатка и накнаде за време незапослености, основ за одређивање борачког додатка као и висину накнаде за рад чланова лекарских комисија у поступку за остваривање права по овом закону.

Глава седма

НАДЗОР НАД ИЗВРШАВАЊЕМ ЗАКОНА

Члан 106.

Надзор над извршавањем овог закона и прописа донесених за његово извршавање врши надлежни савезни орган.

Члан 107.

Инспекцијски надзор врши инспектор са овлашћењима да:

1) оцењује законитост решења надлежних органа управо донесених у извршавању овог закона;

2) нареди предузимање одговарајућих мера и радњи ради отклањања утврђених неправилности или недостатака у раду надлежног органа управе у извршавању овог закона, у року који одреди;

3) упозори на неизвршавање послова у управној ствари и делокруга овог закона и одреди рок за извршавање тих послова;

4) забрани обављање управних радњи које су предузете супротно одредбама овог закона;

5) поднесе пријаву надлежном органу за учињено кривично дело и поднесе захтев за покретање прекршајног поступка ако утврди да је у управном поступку или решавању управне ствари повређен овај закон радњама или нечињењем које има обележје кривичног дела, односно прекршаја.

Члан 108.

На основу налаза инспектора у вршењу инспекцијског надзора надлежни савезни орган има право да:

1) укине решење надлежног органа управе донето у извршавању овог закона у случају да су испуњени услови из члана 93 овог закона;

2) укине решење надлежног органа управе донетог у извршавању овог закона у случају да постоје разлози и услови предвиђени савезним законом којим се уређује општи управни поступак за укидање решења по праву надзора;

3) непосредно реши управну ствар у случају да надлежни орган управе не поступи по упозорењу инспектора из члана 107 тачка 3. овог закона.

Члан 109.

Мере и радње из члана 107. овог закона инспектор наређује решењем.

Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба надлежном савезном органу у року од 15 дана од дана пријема решења.

Жалба не одлаже извршење решења.

Члан 110.

Орган надлежан за извршавање овог закона над којим се врши инспекцијски надзор дужан је да омогући инспектору несметан приступ да изврши надзор, стави на увид управне предмете и исправе, односно да даје податке потребне за вршење надзора.

Члан 111.

О извршеном инспекцијском надзору инспектор саставља записник у току вршења надзора, а изузетно у службеним просторијама надлежног савезног органа, у року од три дана од дана извршеног надзора.

Записник се уручује, односно доставља органу управе над којим је извршен инспекцијски надзор.

Члан 112.

Надлежни орган над којим је извршен инспекцијски надзор дужан је, у року од три дана од дана истека рока за извршење наређених мера, да писмено обавести надлежни савезни орган да ли су наређене мере извршене.

Глава осма
КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 113.

Одговорно лице у надлежном органу казниће се за прекршај новчаном казном од 1.000 до 9.000 нових динара:

- 1) ако не изврши ревизију у року од три месеца (члан 85. став 2);
- 2) ако изврши решење које подлеже ревизији на које надлежни орган није дао сагласност, осим ако овим законом није другачије предвиђено (члан 85. став 4);
- 3) ако у року од осам дана од дана истека рока за жабу не достави решење органу надлежном за вршење ревизије (члан 85. став 5);
- 4) ако у поступку ревизије решења не прибави мишљење надлежне лекарске комисије из члана 83. став 2. овог закона (члан 87. став 4);
- 5) ако благовремено не покрене поступак по службеној дужности за доношење новог решења о правима војног инвалида коме је процент војног инвалидитета утврђен привремено, односно о правима корисника породичне инвалиднине којима је право на породичну инвалидшћу утврђено привремено по основу привремене неспособности за привређивање (члан 89. став 1);
- 6) ако не изврши решење или не води евиденцију о корисницима права и извршеним исплатама по овом закону (члан 95. став 1);
- 7) ако не поступи по коначном решењу инспектора којим је наређено отклањање утврђених неправилности и недостатака члан 107. тач. 2. и 4);
- 8) ако инспектору не омогући приступ и потребне услове за вршење инспекцијског надзора, не стави на увид управне предмете, исправе, односно не да податке потребне за вршење надзора (члан 110);
- 9) ако у остављеном року не обавести надлежни савезни орган о извршењу, односно неизвршењу предузете мере (члан 112).

Глава девета
ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 114.

Лица којима су до дана ступања на снагу овог закона призната права по прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона, а оја су утврђена овим законом, и даље користе та права под условима, у обиму и на начин утврђен овим законом.

Лица којима су до дана ступања на снагу овог закона призната права по прописима који су били на снази до дана ступања

на снагу овог закона, ако та права нису прописана овим законом, и даље користе та права под условима, у обиму и на начин утврђен прописима на основу којих су им права призната.

Лица која до дана ступања на снагу овог закона нису остварила својство ратног војног инвалида, а испуњавају услове по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, могу остварити та права по овом закону.

Члан 115.

Борцима из члана 2. став 2. овог закона, као и члановима њихових породица обезбеђују се права по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 116.

Војни инвалид југословенски држављанин коме је својство војног инвалида признато до дана ступања на снагу овог закона, ако основ за стицање тог својства није предвиђен овим законом, задржава својство војног инвалида и користи права у обиму и под условима прописаним овим законом.

Члан 117.

Корисник породичне инвалиднине југословенски држављанин коме је то право признато до дана ступања на снагу овог закона, ако основ за стицање тог права није предвиђен овим законом, користи и даље то право и друга права у обиму и под условима прописаним овим законом.

Члан 118.

Корисник породичне инвалиднине југословенски држављанин који је то право остварио као члан породице лица погинулог или умрлог од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене у оружаним снагама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, односно Федеративне Народне Републике Југославије, има право на породичну инвалиднину у износу из члана 33. став 2. овог закона.

Члан 119.

Захтеви за решавање о правима по којима до дана ступања на снагу овог закона поступак није окончан коначним реше

њем, решиће се у складу са прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона ако је то повољније за подносиоца захтева.

Члан 120.

Одредбе овог закона којима су уређени услови и поступак за признавање својства мирнодопског војног инвалида аналогно се примењују у решавању захтева за признавање тог својства по основу оштећења организма задобијеног под околностима из члана 11. став 1, члана 12. ст. 1,2. и 3. и члана 13. став 1. тачка 2. Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца ("Службени лист СФРЈ", бр. 68/81, 41/83, 75/85, 44/89, 87/89,20/90 и 42/90).

Члан 121.

Одредбе овог закона којима су уређени услови и поступак за признавање права на породичну инвалиднину члановима породице лица погинулог или умрлог од последица ране, повреде или озледе задобијене под околностима из чл. 7. и 9. овог закона, односно умрлог од болести задобијене под околностима из члана 8. овог закона, аналогно се примењују у решавању захтева за признавање тог права по основу лица погинулог или умрлог од последица ране, повреде или озледе задобијене под околностима из члана 11. став 1. и члана 13. став 1. тачка 2, односно умрлог од последица ране, повреде или озледе задобијене под околностима из члана 12. ст. 1, 2. и 3. Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца ("Службени лист СФРЈ", бр. 68/81,41/83,75/85,44/89, 87/89,20/90 и 42/90).

Члан 122.

Надлежни орган донеће по службеној дужности, у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона, решења о превођењу права војних инвалида којима је

то својство признато по основу болести задобијене под околностима из члана 2. став 1. тачка 3. овог закона, као и у ратном заробљеништву у вези са тим околностима, односно по основу погоршања под тим околностима раније постојеће болести.

Надлежни орган покренуће по службеној дужности, у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, поступак за признавање својства војног инвалида у случају када је пре дана ступања на снагу овог закона поступак по захтеву за признавање тог својства по основу болести задобијене под околностима из члана 2. став 1. тачка 3. овог закона, као и у ратном заробљеништву у вези са тим околностима, односно по основу погоршања под тим околностима раније постојеће болести, окончан одбијањем захтева због неиспуњавања услова у погледу процента војног инвалидитета, с тим да је у поступку утврђен процент војног инвалидитета од најмање 20%.

Права призната решењем из ст. 1. и 2. овог члана теку од првог дана наредног месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 123.

Надлежни орган донеће по службеној дужности, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, решења о праву на увећану породичну инвалиднину за децу палог борца кориснике породичне инвалидине која имају другог родитеља.

Право на увећану породичну инвалиднину по решењу из става 1. овог члана тече од првог дана наредног месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 124.

Надлежни орган донеће по службеној дужности, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, решења о праву на породичну инвалиднину у износу из члана 33. став 2. овог закона за кориснике породичне инвалидине који су то право остварили као чланови породице војника на служењу војног рока и лица у резервном саставу погинулог или умрлог од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене за време вршења војних дужности у Војсци Југославије, као и за кориснике породичне инвалидине из члана 118. овог закона.

Права по решењу из става 1. овог члана теку од првог дана наредног месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 125.

Надлежни орган обезбедиће по службеној дужности, у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, извршавање решења донесених до дана ступања на снагу овог закона која нису извршавана због примене одредаба чл. 81, 82. и 83. Закона о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81, 41/83, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90).

Права призната решењем из става 1. овог члана теку од првог дана наредног месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 126.

Потраживања војних инвалида и корисника породичне инвалидине са пребивалингом у иностранству на име месечних новчаних примања која нису измирена до дана ступања на снагу овог закона брачунаће се на основу месечних износа тих примања који важе на дан исплате.

Члан 127.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе Закон о основним правима војних инвалида и породица палих бораца (“Службени лист СФРЈ”, бр. 68/81, 41/83, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90), закон о основним правима носилаца “Партизанске споменице 1941” (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90, осим одредаба чл. 1а, 2, 3, 5, 6а, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 18а, 19, 20, 22, 23а и 23б), Закон о основним правима бораца шпанског националноослободилачког и револуционарног рата од 1936. до 1939. године (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 40/74, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90, осим одредба чл. 2а, 3, 4, 6, 7а, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 19а, 20, 21, 23, 24а и 24б), Закон о основним правима лица одликованих Орденом народног хероја (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 21/74, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90, осим одредаба чл. 2, 3, 5, 6, 8, 10а, 10б, 10в, 10д, 11, 12, 12а, 13, 14, 14а, 15, 17 и 19), Закон о основним правима лица одликованих орденом Карађорђе звезде с мачевима, орденом Белог орла с мачевима и Златном медаљом Обилића (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 22/73, 33/76, 68/81, 75/85, 44/89 и 87/89, осим одредаба чл. 1а, 2, 4, 11 и 11а) и Закон о борачком додатку (“Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76, 32/81, 68/81, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90, осим одредаба чл. 4, 5, 6, 8, 11 и 15).

Члан 128.

Овај закон ступа на снагу 1. јула 1998. године.

ИСПРАВКА

ЗАКОНА О ОСНОВНИМ ПРАВИМА БОРАЦА, РАТНИХ ИНВАЛИДА И ПОРОДИЦА ПАЛИХ БОРАЦА

1) У члану 2. став 1. тачка 1. уместо речи: “војне дужности и друге дужности”, треба да стоје речи: “војне дужности или друге дужности”.

2) У члану 5. уместо речи: “и 3.”, треба да стоје речи: “и 5.”.

3) У члану 51. став 1. уместо речи: “став 1.” треба да стоје речи: “став 1. тач. 1. и 5. и став 2.”.

4) У члану 77. став 2, члану 78. став 2. и члану 122. ст. 1. и 2. уместо речи: “тачка 3.”, треба да стоје речи: “тачка 5.”.

5) У члану 77. став 4, члану 78. став 1. и члану 79. уместо речи: “из члана 2. став 1.”, треба да стоје речи: “из члана 2.”.

6) У члану 81. став 1. уместо речи: “став 1. тачка 2”, треба да стоје речи: “став 2.”.

Из Сектора за законодавне послове
Савезне скупштине,
Београд, 12. јуна 1998. године.